

Posudek na bakalářskou práci kolegy Pavla Smetany „Řád, člověk, Bůh“

Máme před sebou velmi pozoruhodnou práci, která se objevuje v této filosofické hloubce, jen málokdy. Je to poctivé hledačství, tzn. jde o hledání protrápené, ve kterém se často bloudí a dlouho nenachází podstatné. I když to není správné, vyjádřím hlavní intenci tohoto zdařilého díla citátem Patočkovým: „*Jde o uchvácenost celkem světa....*“¹

Kolega Smetana je „uchvácen celkem světa“, nebere to jako něco samozřejmého, a to je právě největší hodnota této práce. Pochopil, že údiv je počátkem filosofování – vztahu k celku bez marga, k celku nepředmětnému a přesto nejvíce jsoucím. Dojít k nesamozřejmosti tohoto druhu není jednoduché, u mladého člověka zvlášť. Jde tedy skutečně o filosofickou práci.

Svůj údiv nad řádem světa, v němž je člověk i Bůh vyjadřuje nejdříve prostřednictvím mýtu, později logu a vše vztahuje velmi pozoruhodným způsobem k hudbě. Autor vlastně, aniž by si to řádně uvědomil, popisuje otevřenost světa u člověka mytického a logického. Jde ovšem o člověka, jenž se nechá otevřít světem samým, nikoli lidmi, kteří nám svou vůlí svět teprve otevírají. Kolega Smetana je tedy v této práci otevřen pro původní otevírání řádu světa, proto byl přiveden k tomuto tázání. Hésiodos, Bible a Tibetská kniha mrtvých spolu s Ricoeurovými replikami podstaty mýtu jsou základem první významné kapitoly. Všechny tyto prameny dovádějí autora k tematizaci počátku, jakožto toho, co se vždy poprvé a naposled rodí. Uvědomuje si, že období mytické je jen prostorem pro „počínání počátku“, který je později usebírán v logu prostřednictvím prvních filosofů, kteří hledají a nalézají arché, tj. Anaximandros a Herakleitos. Oba zmínění filosofové jsou nejlepšími mysliteli tohoto období, dodnes nejsou překonáni, právě pro sílu „počátkování“, kterou byli schopni ve svém sporém díle (jen zlomky) fixovat pro budoucí věky. V této chvíli je dobré si uvědomit habituální charakter naší doby, která vše jen napodobuje a tváří se jako originální. Autorovi se podařilo poukázat na hranici mezi mýtem a logem, která nemůže být zpředmětnována a fixována jako něco pevného, protože tam vůbec, v této karteziánské podobě, není.

Platóna a jeho význam pro filosofii řádu autor pochopil jako „chórismós“, tj. rozpor mezi jsoucnými a ideami, jenž je nutno prožít. Jedině tak je možno o chórismu vědět a založit na něm svůj život. Smyslové poznání nás vede ke zdání, k dění, k neustálé herakleitovské změně, ale pravé poznání se děje rozumem, vhlédem, ideou, jež je pozadím, na kterém se pak obludný svět jednotlivých jevů ukazuje jako filmovém plátně. To vše je pro autora této bakalářské práce základem pro novoplatonismus, jenž rozvádí velmi citlivě a přesně na pracích Plotínových. Kolega Smetana je uchvácen jednotou jedné, jeho jednoduchostí, jeho nepředmětností, nepředstavitelností a uvědomuje si, že přiblížit se k něčemu takovému je možno jen napětím, které je obsahem podstatného tázání. Toto tázání, jež je vlastní tvorbou rodivého napětí Jedna nachází i v islámské mystice a především v hudbě, již rozumí zevnitř, velmi bytostně.

¹ Patočka, J. *Péče o duši sv. 1*. Publikované stati z let 1929 – 1949. Praha: Samizdat 1987, s. 177.

Práce je povýtce filosofickou sondou, je v ní obsažen impetus k tomu, co zakládá jednotu celku světa, o níž každý nějak ví, ale jen málokdo si postaví před sebe otázku, co je její podstatou. Hodnotím práci jako v ý b o r n o u

a kladu autorovi tuto otázku do rozpravy:

Proč Aristoteles neměl rád platónský chórismos?

V Praze dne 24. 7. 2011

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.